

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

296 פסוק פסוק אב תשס"ח שנה ז' אליון 296

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: גילוי הבורא מתוך הבריאה

ואומר הרמב"ם (פ"א מהלכות עבודה זרה ה"ג), שגילוי גרם לאברהם להכיר שיש בורא לעולם שמנהיג את הכל, ואף שאיני רואה אותו, זהו בגלל עיני המוגבלות. כי אנחנו בני האדם מוגבלים בראייה שלנו. הרי אדם עם הראיה הטובה ביותר, ניתן לו כוס מים הוא לא יראה את החיידקים הרבים שיש במים, על אף שהם קיימים.

יש תיאור נשגב על רבי שמעון בר יוחאי קודם פטירתו באיירא זוטא (פרשת האזינו דף רפח ע"א) "אתעטף רבי שמעון ויתיב" סידר את בגדיו והתיישב פתח ואמר "לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה" ולאחר גילוי סודות תורה אמר רבי שמעון: "הא רב המנונא סבא הכא וסחרניה שבעים צדיקי" - הנה רב המנונא סבא שהיה רבו ונפטר זה מכבר, וסביבו שבעים צדיקים וכולם מוכתרים בכתרים מאירים. ופתאום אמר הנה כאן גם רבי פנחס בן יאיר שאף הוא נפטר זה מכבר. הזדעזעו כל החברים שישבו שם וקמו וישבו בשיפולי הבית מחמת המורא להיות במעמד כזה שנשמות מגיעות ללוות את רשב"י ביציאתו מהעולם הזה לעולם הבא.

יש עדויות על אנשים זקנים וחולים אפילו מפשוטי עם ששוכבים במיטת חוליים על ערש דווי חושיהם מעורפלים והכרתם כבר אינה צלולה, והנה לפתע הם מצביעים על הכסא הסמוך וקוראים 'אבא אמא' מכרים נוספים. ה'אבא' ה'אמא' והאחרים כבר אינם בין החיים מזה זמן רב ומדוע בנם הזקן והחולה קורא בשמם. קרובי המשפחה המקיפים את החולה עדים לתופעה אך בדרך כלל לא מייחסים לה חשיבות, הם נוטים לתלות זאת בהכרתו המעורפלת של החולה ומייחסים זאת לדמיון ולהזיות שבהם הוא שרוי, אולם חכמי הקבלה אומרים, שאין מדובר בדמיון, החולה אכן רואה את הוריו באים לקבל את פניו ובתגובה הוא קורא להם. יש בעלי זכות הרואים את הוריהם לפני פטירתם ויש הרואים אותם לאחר הפטירה.

כמו כן, חוקרים מן האוניברסיטה העברית בירושלים פרסמו את מחקרם על תופעה מעניינת שהתגלתה: יער שהותקף בחרקים מסוימים המזיקים והורסים את עציו, טופל על ידי אנשי מקצוע שהדבירו את המזיקים. והנה, יער אחר מאותו סוג של עצים אשר נמצא במרחק רב מן היעד הראשון, הותקף גם הוא באותם חרקים מזיקים, אלא שבו לא הוצרכו לטפל, משום שהעצים עצמם החלו לפתח נוגדנים לחרקים המזיקים, עוד בטרם הגיעו אלה אליהם.

החוקרים לא הצליחו להציג הסבר מדעי כיצד העצים ביער השני קידמו את פני הרעה והעדיפו לפתח נוגדנים כנגד המזיקים, מבלי שיידעו על מתקפתם העתידית, השערות

בסוף מלחמת עולם הראשונה קם לנין מנהיגם של הסובייטים ועשה את המהפכה הבולשביקית, והקים את הקומוניזם. הפעילים שלו הלכו ממקום למקום ברחבי רוסיה ודיברו בגנות הקפיטליזם המושחת ובעד הסוציאליזם הטהור, אם הרעיון עצמו אפשר עוד להתווכח אם הוא טוב או לא טוב. הבעיה היא שלצד ערכי הקומוניזם דגלו הבולשביקים באתאיזם - כפירה מוחלטת במי שאמר והיה העולם רח"ל.

פעם הגיע בולשביק צעיר ונמרץ לכפר מרוחק כינס את התושבים לאסיפה והחל להרביץ בהם את התורות החדשות. אל אוזני הנוכחים כבר הספיק להגיע שמע אכזריותה של הממשלה המרכזית וכולם שתקו כמו דגים חוץ מאיכר זקן אחד שכאשר נשמעו מפי הפעיל דברי חירוף וגידוף כלפי שמיא, הרים את ידו וביקש להציג שאלה: מה אוכלת פרה? חציר, השיב הפעיל. וכבשה מה אוכלת? הפעיל לא הבין את מהות הבוחן הפתאומי אך השיב: אני דומה שגם חציר. ומה אוכלת עז? הפעיל היה עירוני אך למען האחוה הסוציאליסטית חשוב היה לו להצטייר כאיש שמבין דבר או שניים בחקלאות ומשק, הוא כחכח בגרונו והשיב על השאלה השלישית: חציר.

אם כך, שאל הזקן, אם גם הפרה גם הכבשה וגם העז אוכלים את אותו חציר, אז מדוע הרפש שלהם שונה? כאן כבר לא יכל הפעיל להתאפק והשיב מרוגז: באמת, באמת שאינני יודע, אינני מבין בזה...

הזדעק הזקן: בדברים כאלו פשוטים ברפש של בעלי חיים אתה לא מבין, ואתה מנסה לשים את עצמך מבין בענייני אלוקים.

בפרשת השבוע אנחנו לומדים על אבי האומה אברהם אבינו, המדרש מספר: שכאשר נולד אברהם אבינו לאביו תרח, באו החוזים בכוכבים אל נמרוד שהיה שולט באזור, ואמרו לו, דע לך שהיום נולד בביתו של תרח תינוק שתסבול ממנו צרות רבות. נמרוד מיד צוה להרוג את התינוק הזה. אלא שלתרח היו חברים בבית המלוכה של נמרוד שגילו לו שנמרוד מתכוון להרוג את בנו. וכך הספיק תרח להבריחו ולהחביאו באחת המערות. אברהם אבינו הוחבא במערה עד גיל שלש ויש שיטות האומרות עד גיל מאוחר יותר.

כסוף סוף יצא אברהם אבינו מהמערה, גילה עולם חדש, שהוא לא הכיר ולא ידע, שמש זורחת ביום ירח וכוכבים בלילה, פריחה משגשגת, בעלי חיים, והכל בהרמוניה מושלמת.

שונות הועלו כדי להסביר את התופעה המופלאה, אך נפסלו לאחר שהתברר שאינן נכונות עובדתית.

אולם חז"ל לימדונו שישנו סוג של העברת מידע באמצעות שיחת עצים, ולא מן הנמנע שעצי היער השני קיבלו את המידע מרעיהם. בפרקי דרבי אליעזר פרק ל"ד מובא שאחד מהששה שקולם יוצא מסוף העולם ועד סופו ואין הקול נשמע הוא בשעה שכורתים את האילן שהוא עושה פרי (ולכן אסור לירות עץ פרי, כמו שנאמר "כי תצור אל עיר ימים רבים להילחם עליה לתופשה לא תשחית את עצה וכו' רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכתובנית מצור וכו'". (דברים כ' יט-כ). במדרש רבה פר' תרומה לה' סי' ב' מובא כי הקב"ה ציווה לבנות את המשכן דווקא מעצי שיטים שהם אינם עושים פרי, כדי ללמד לדורות שכפי שמלך מלכי המלכים שהכול שלו בונה הוא כביכול את ביתו מעצי סרק, כך אל לו לאדם לבנות את ביתו מעצי פרי, אלא רק מעצי סרק שאינם נותנים פרי. הגמרא במסכת בבא קמא צא: מביאה את דברי ר' חנינא שתלה את פטירת בנו בכך שהוא קצץ עץ תאנה בעודו עושה פרי רב, ועל כך אומר רבינא כי אם שווי העץ עצמו עולה על שווי פירותיו וכגון שרוצה להשתמש בעץ לצורך בניית בית, אזי מותר לקוץ את העץ וזאת למרות שהוא עושה פירות רבים).

ולכאורה, כיצד ייתכן לומר שהעץ צועק בשעה שכורתים אותו? ויתרה מכך כיצד ייתכן שדיבורו הולך ומקיף את כל כדור הארץ?

חוקרים נטלו צמח וחיברו אותו לפוליגרף, שבדוק כידוע תנודות חשמליות רגישות ביותר. התברר שהצמח מגיב לכל המתרחש סביבו, כשנכנס לחדר אדם ובידו גרזן, מחט הפוליגרף נעה בתזזיזיות, כמין תגובה לפאניקה ובהלה. לעומת זאת, כשנכנס לחדר גנן ובידו כלי להשקיה המחט נותרה על מקומה, ביטוי לשלווה וביטחון.

עוד התברר לחוקרים, כי לצמח יש סוג של רגשות, וכמו האדם הוא מושפע לטובה מחיבה שמורעפת עליו וכן להפך, נערך מחקר ובו ניתנו לשני אנשים שני עציצים, שבשניהם היה צמח זהה, שניהם גידלו את הצמחים כל אחד בנפרד על פי ההוראות, אולם היה הבדל ביניהם, האחד, גידל את הצמח באהבה דיבר אליו בחיבה וברגש, והשני עשה זאת בלי שום רגש. התוצאה היתה שהצמח שגודל מתוך מילות חיבה ואהבה פרח ולבלב ואילו הצמח שגודל בלי שום רגש הלך וקמל. כלומר המציאות הנסתרת גדולה מהנגלה לעין.

כך אברהם אבינו מבין שיש כח עליון, אפילו שאינו רואה אותו, עד שנגלה אליו בורא עולם ואמר לו אני המנהיג של הבירה.

נשאלת השאלה, מדוע אנו שמתבוננים בבריאה לא מגיעים להכרה שאליה הגיע אברהם אבינו?

המשנה באבות (פ"ה משנה י"ט) אומרת: כל מי שיש בו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע.

זאת אומרת המשנה אינה עוסקת באברהם אבינו עצמו או בבלעם, המשנה דנה ברוצים להיות תלמידיהם, אומרים לנו חכמים: אם רוצים אתם לדעת מה הן התכונות שעשו את אברהם שמעבר הנהר לאברהם אבינו, ואת בלעם בן בעור לבלעם הרשע, אלו הן התכונות אלו סגולות הנפש המובילות אל רום האמונה, ומצד שני אלו המגרעות המובילות אל תהום המרידה בה'.

אם היו מבקשים מאיתנו לציין מה הן תכונות הנפש והכישורים בעזרתן גילה אברהם אבינו כי יש מנהיג לבירה וכי יש אדון לבריאה, ודאי היינו מציינים סגולות כיכולת אינטלקטואלית וחיבה מעמיקה המסייעות ביד האדם לחשוף את רזי הבריאה ואת סוד בוראה, מה מפליאה העובדה שהמשנה אינה דורשת אף אחת מתכונות אלו מהרוצים ללכת בדרכו של אברהם. תחת זאת דורשת

המשנה עין טובה – פירגון לשני, לא לקנא בשני, לא לראות בחסרונותיו של השני, "רוח נמוכה ונפש שפלה" – ענוה.

דרשו חז"ל את הפסוק בפרשת בראשית: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". כלפי מה הדברים אמורים? אמרו רבותינו במדרש (בר"ר פרשת ט'): "והנה טוב מאד - זה המוות". מה טוב במוות?

אלא אם אדם היה חי לעולם, הוא היה עלול לסבור שהוא עצמו שליט העולם ואין עוד מלבדו, נתאר לעצמנו את בני האדם חיים ללא דאגה ליום המחר, מבלי לחוות אסונות ופגעים, חיים חיי נוחות תוך ניצול כוחות הטבע לצרכיהם עם עליונות מוחלטת על שאר היצורים, מה היה מונע בעדם מלהאמין שאין עליהם אדון? שאין עליהם למסור דין וחשבון על מעשיהם?

לכן גזר הקב"ה מיתה על האדם, תחושת החידלון הכרחית לצורך השגת תכלית הבריאה, גילוי מלכות הבורא רק לאחר שהאדם יכיר באפסות החומר, הוא יתבונן סביבו ויגיע להכרה כי יש מישהו מעליו אשר שולט בכל.

אברהם אבינו הגיע להכרה כי יש מנהיג לבירה רק לאחר שהסתכל סביבו והבחין שאין שום כח ושום בריה השולטים בקביעות כל כח טבעי סופו להיכנע לכח חזק ממנו וחוזר חלילה, הבחנה זו היא שהובילה אותו למסקנה כי יש כח עליון שברא את העולם ומנהיג אותו.

הסוד להכרה כי הוא הכיר שהוא עצמו "ואני עפר ואפר" – ממילא יש מישהו מעלי.

במרחק אלפי שנים הגיע יהודי אחר להכרה כי יש מנהיג לבירה באותה הדרך, היה זה ד"ר נתן בירנבוים עסקן ציבורי נואם מדופלם ומרצה בכיר באוניברסיטת מינכן, אשר הפליג לאיטליה לסדרת הרצאות בתחום מומחיותו. באותם ימים הוא היה רחוק מן האמונה כרחוק מזרח ממערב.

כאשר עמד על הסיפון יחיד, היה לו זמן למכביר להתבונן סביבו בטבע המופלא, הוא ראה שמיים אין סופיים ומרחבי מים עצומים, פתאום הוא הרגיש קטן כל כך אל מול העולם הנגלה לנגד עיניו לפתע הוא חש עד כמה הוא הפרופסור המוכשר אינו אלא משהו מזערי מול עוצמת הבריאה, תחושות אלה הביאו אותו למסקנה כי מוכרח להיות מישהו מעל כל זה, לימים כאשר נהפך ד"ר נתן בירנבוים לרב תלמיד חכם ושתדלן למען אחיו היהודים שומרי המצוות סיפר שהמהפך החל באותה הפלגה.

מוסדות עטרת יוסף מודים לכל
האברכים ובני הישיבות שיחיו שבאו
להשתתף בלימוד תורתו של מרן
רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בליל יום
פטירתו.

וכן לכל התורמים והמסייעים.

זכותו של מרן תעמוד לכם בעולם הזה
ובעולם הבא, ויתמלאו כל משאלות
לבכם לטובה ולברכה.

0772618021